

Otázka: Periodizace pravěku a starověku se zaměřením na Řecko a Řím

Předmět: Dějepis

Přidal(a): coffee

PRAVĚK

- Periodizace dějin:
 - Doba kamenná – 3. -4. mil. – 3500 př. n. l.
 - a) paleolit – 3mil. – 10tis.př. n. l.
 - b) mezolit – 10tis. – 7tis.př. n. l.
 - c) neolit – 7. tis. – 5200př. n. l.
 - d) eneolit – 5200 – 3500př. n. l.
 - Doba bronzová – 3500 – 750př. n. l.
 - Doba železná – 750 – rok 0 př. n. l.
 - a) starší 750-400př. n. l.
 - b) mladší 400-0 př. n. l.
 - Formy člověka
 - Australopithecus (4 mil. př. n. l.)
 - Homo habilis – člověk zručný (3 mil. př. n. l.)
 - Homo erectus – člověk vzpřímený (2 mil. př. n. l.)
 - Homo sapiens neandrtales – člověk rozumný (400 tis. př. n. l.)
 - Homo sapiens sapiens – člověk dnešní (40 tis. př. n. l.)

Doba kamenná

- Paleolit
 - Vytvářely kmeny
 - Nástroj – úštěpy z kamenů a kostí
 - Pěstní klín
 - Harpuny, luky a šípy

- Obydlí – vchody do jeskyň a převisy
 - Malby v jeskyních, které nám napovídají jak žili = př. lovci mamutů
 - Malby se našli v jeskyních v Lascaux (FR), Altamira (SJ)
 - Sošky venuši
- Mezolit
 - Oteplení = ústup mamutů – menší zvířata
 - Lov ryb
 - Začali se usazovat u řek a pěstovat
 - Nástroje
 - Mikrolity – drobné úlomky
 - Vrše – past na ryby
 - Neolit
 - Vznik zemědělství
 - Obilniny, luštěniny, domácí zvířata (ovce, kozy, pes hlídač), ječmen, pšenice
 - Objev keramiky (rozlišování různých kultur)
 - Stavějí trvalé domy
 - Keramické kultury
 - Lineární keramiky – louny
 - Vypichované keramiky – žijí v rondalech (kruhový dům)
 - Typické byly dlouhé domy
 - Eneolit
 - Orablo, zapřáhnutí zvířat
 - Objevení mědi
 - Zaniká matriarchát – vláda ženy
 - Společenské změny – spol. stratifikace
 - Jednotlivá povolání = řemesla
 - Megalitické stavby:
 - Mentiry – kameny v řadě samostatně
 - Kromlechy – dokola stojící (stonehenge)
 - Dolmeny – jednoduché komory, hrobky, oltáře
 - Trilit – dva kolmo vztyčené kameny s překladem
 - Keramika
 - Kultura nálevkovitých pohárů
 - Šňůrová keramika
 - Zvoncovité poháry

Doba bronzová

- Zvířata: slepice, kočka, hus, kachna
- Řemesla
 - Lití do ztracena (do ztracené formy) = každý ks originál
 - Nejdřív vosk, který obalily hlínou, to ohřáli a pak vypálené hliněné formy nalili bronz
 - Jako platidlo používali bronzové tyčinky
 - Kultury:
 - Mohylová kultura - památníky
 - Popelnicové pole - nádoby jako urny

Doba železná

- Železo = tvrdší, jednodušší a rychlejší výroba (železná ruda), dalo se vyzbrojit více mužů najednou
- př. n. l. v malé Ásii
- A) starší doba železná - Halštatská (750-400)
 - Podle Rakouského města, solné doly
 - Největší naleziště železné rudy u Bíčí skály
 - Jantarové náhrdelníky
 - Knížata se pohřbívala v mohyle se svými věcmi (př. vozem nebo co používaly)
- B) mladší doba železná - Lathénská (Keltská 400-0)
 - Přelom století
 - Keltská společnost
 - V čele aristokrat (na krku bronzový torquéz)
 - Vláda bohatých
 - Nepoužívali písmo ale runy
 - Kováři, šperky
 - Platidlo byly duhovky (ražena mušle)
 - Stavěly oppidum = opevněná hradiště
 - Svátky - Samain (1. listopadu, norý rok, stejný jak halloween), Beltane (1. května, svátek plodnosti - u nás pálené čarodějnic)

STŘEDOVĚK

Mezopotánie

- Rozprostírala se mezi řekou Tygrid a Eufrat (Nil)
- Pravidelné záplavy = úrodné půdy
- První menší státy
- Stěhování národů k řekám
- Vznik státu Egypt a Mezopotánie (mezi řekami)
- První civilizace v mezopotánii staří Summerové
 - Nevíme, odkud přišli, ale uměli číst a psát
 - Zanechali nám klínové písmo (vyrývaly na hliněné desky)
 - Založeny nejstarší státní města Ur, Uru, Umma
 - Zakládaly městské státy (chrámové hospodářství) kde byly vládci kněží
 - Říše Asirská, Babylonská, Novo Asirská, Novobabylonská
 - st.př.n.l. v Babylonské říši Chamurapy vytvořil Chamurapiho zákonník oko sa oko zub za zub
 - Babyloňané = summerové
 - Určovaly čas, znaky astronomie
 - Typické jsou pro ně sochy okřídlených psů
 - Otroctví
 - Mastreliéf - vyřetí do skály (reliéf - vyčuhuje ze skály)

Egypt

- 4 období:
 - Období - stará říše 1800-1540 př. n. l.
 - Kahira; Menthuto
 - Období - střední říše
 - Faraón Ahmos
 - Období - nová říše
 - Období - pozdní Egypt
 - Alexandrie, Kleopatra
 - Nejznámější stará říše a pyramidy v Gíze
 - město Kairo
 - Pyramidy slouží jako pohřebiště pro faraony - 7. div světa
 - Údolí králů - Kopec který vypadá jak pyramidy, v něm jsou tunely a síně

(pohřebiště), je zde pohřbeno cca 60 faraonů (Ramesse I, Thutanchamon)

- Znak egypta - skarabeus
- Egypt byl dobyt Peršany - na trůn Kleopatra
 - Ta uzavřela mírovou smlouvu s Římem = pakt s Cézarem, po jeho smrti s jeho nástupcem
- Po ní na trůn nastoupil Ramesse II., který založil město Théby (město 1000 bran) a zavraždil svoji tetu Hatšepsut

Starověká Čína

- Civilizace sídlila u řek Chuang che a Jang c'ťiang
- Císař Čching sjednotil Čínu 3.st.pr.n.l. (sjednotil 7 císařství)
- Čchin
 - Na trůn jako 18 letý
 - Když dobyt rod tak ho nechal celý vyvraždit
 - Vládl krutě ale moudře
 - Sjednotil písmo - nechal vyryt všechny znaky do desek, ale mohli se vyslovovat jinak
 - Vybudoval si své pohřebiště (kde si nechal vybudovat terakotovou armádu a porušil tradici vyvraždění všech nejbližších)
 - Stavěl velkou čínskou zeď
- Vynalezli střelný prach, rozvinutá medicína (akupunktura, akupresura), výroba papíru a hedvábí, vynalezli kompas, porcelán a rýžový porcelán

Řecko

- Řecká polis - město, obec, městský stát
- Vznik Sparty - vojenská
 - Sparťanská výchova = děti byly odebráni rodičům a cvičeni k boji a hlavně k přežití
- Helioti - byly původní obyvatelé Peloponéskeho poloostrova než je Sparťané zotročili = časté bouření heliótů
- Byla zde rada starších
- Sparťané = obyvatelé sparty, Lakadeimonští = obyvatelé celé země
- Aristokracie = vláda urozených

Řím

- Oligarchie = vláda bohatých
- Byrokracie = vláda úředníků
- Theokracie = vláda kněží/církve
- Sparta = monarchie
- Starověké Athény 6.stol.př.n.l.
 - V čele archonti (nejvyšší úředníci z řad aristokracie), lid rozdělen na otroky, neplnoprávní (nemohli hlasovat) a plnoprávní občané
 - Přelidnění, zvyšování otroků, velká úmrtnost
 - **Solon** - jeden z archontů
 - Změnil zákony - zakázal aby šli lidi z dluhu do otroctví, obyvatelstvo rozdělil do majetkových vrstev
 - Klaisteres - zrušil rody, lidé byly voleny podle schopností
 - Kolonizace (v Itálii Neapolis-Neapol) - nejzápadnější kolonie v Turecku Masaja (Marsey)
- Peršané chtěli, aby jim Řekové platili daně, ty to odmítli = Peršané začali dobývat Řecké polis (mestá) => **Řecko-Perské války**
 - Perský král Dários I přeplul střeozemní moře 490 př.n.l. - Athéňané zvítězili bitva u Maratonu (běžec Feilipides přinesl zprávu do Athén po té zemřel)
 - Athéňané požádali Spartu o pomoc ta odmítla, ale i přesto vyhrály 1. válku
 - 10 let na to perský král Xerxes táhl znova na Řeky - vymyslel plovoucí most (spojené lodě) - Athény požádaly Spartu o pomoc, ta souhlasila => 2. válka o Thermopyl 480př.n.l.
 - Spartané připravily pro Peršany léčku, která se nepovedla kvůli řeckému zrádci a Peršané zničili Atheny - za tím jim ale Athéňané zničili lodní most a Peršané tak zůstali uvězněni v Řecku a nakonec prohráli v bitvě u Salaminy - Řekové znovu vyhrávají
- Byl založen Athénský námořní spolek, který si musely platit a to se ostrovu Dén nelíbilo a vyhlásilo Athénám válku = **Peloponéská válka**
 - Dény si povolaly na pomoc Sparťany a ty jim válku vyhráli
- Théby chtěly řecko pro sebe a tak zaútočili na Spartu která si zavolala na pomoc Persii = Sparta vyhrává
- **Peloponéská válka**
 - na severu řecka byla Makedonie s králem Filipem II Makedonským, který chtěl Řecko sjednotit, byl zavražděn
 - na trůn jeho 17letý syn Alexandr Makedónský - sjednotil Řecko diplomacií ne krví (všechny přemluvil ať s ním táhnou na Peršany)
 - po jeho smrti byla říše rozdělena na 3: Egypt, Sírui a Makedonii

SPARTA

Poloha: Peloponés

Kmen: Dórové = Sparťané

Obyvatelstvo: 1/10 spartané; 9/10 Heiloti (zotročené obyvatelstvo)

Státní zřízení:

2 králové

5 eforů (dohližitelů)

rada starších (28 členů) nad 60

shromáždění lidu

ATHÉNY

Poloha: Attika

Kmen: Ionové

Státní zřízení:

pův. král → vláda vznešených (aristokracie)

9 archontů (vláda) - na 1 rok, voleni

Starověké umění Řecka a Říma

Řecko

- děl řeckého malířství se dochovalo velmi málo
- tvořili ho deskové obrazy, nástěnné malby, mozaiky které se dochovali pouze v římských kopiích
- vnitřky Řeckých chrámů byly pestře pomalovány a zdobili je deskové obrazy nebo fresky, podlahy byly vykládány mozaikami
 - mozaiky - v klasické době - jednoduché vzory z černých a bílých kamínek (až později používali barevné kamínky)
 - podobně vypadaly i domy a budovy bohatých občanů
- **Všeřecké hry** - jen muži
 - sportovní - oštěp, běh, disk, koňské spřežení, běh se zbraní
 - umělecké - recitace, zpěv, závody hlasatelů
- vítěz dostane vavřínový věnec, sochu a finanční zajištění
- stadion = 180m
- každé 4 roky
- první olympiáda r. 776 př.Kr. a poslední ve 4 stol. po Kr.

- **malířství**
 - na nádobách
 - černofigurální styl - žlutý nebo červený podklad a černé postavy
 - červenofigurální styl - černý podklad
 - fresky, postavy, výjevy z přírody
 - mozaika - bitevní výjevy

- **filosofie** - teorie o vzniku světa
 - **Anaximenes** - ze vzduchu
 - **Herakleitos** - poustevník, z ohně
 - **Anaximandros** - z pohybu
 - **Tháles** - z vody
 - **Pythagoras** - vše se dá spočítat

- **kalokagathia**
- **sochařství**
 - **kuros** - ideál, strnule stojící nahý muž
 - **koré** - strnule stojící oblečená žena
- **divadlo** - tragédie

Řím

- **Aischylos** – Oresteia
- **Sofoklés** – Král Oidipus, Antigona
- **Euripidés** – Médea
- komedie
 - Aristofanés
- **sochy** – Praxiteles, Skopas, Feidias
 - mramor, bronz
 - **Diskobolos** (od Myróna)
- **filosofie**
 - **Démokrités** – atomismus – učení o nedělitelných atomech
 - sofisté – učitelé moudrosti, vyučují
 - **Sokratés** – pravda vychází z vědění
 - **Platón** – Sokratův žák
 - učení o světě ideí
 - **Aristoteles** – žák Platóna
 - učitel Alexandra Velikého
 - poznávání světa a přírody skrze smysly

Říma

- Latina – základ románských jazyků – odborná terminologie
- Historie, řečnictví, poezie, eposy, satira
- Divadlo – přebírání řeckého divadla
- Hygiena – spalování mrtvol, kanalizace, lázně
- Architektura – amfiteátr – Colosseum, vítězné oblouky
- Akvadukty a vodojemy, veřejné lázně
- Silnice, činžovní, rodinné a atriové domy
- Asfalt, vápenná malta, omítka
- Malby (umění portrétu), posmrtné masky, historický reliéf
- Mince
- Politický systém